

Agbibagtayon Aya Iti Maudi Nga Al-Aldaw?

Adda latta idi dagiti falso a profeta, gubgubat ken damdamag ti gubat, bisin, angol ken ginggined...” cuncuna dagiti dadduma. “Saan a baro a banag.” Casano ti Pannacaammoyo no daytoyen ti napaypayso a caputotan ti canibusanan ti tiempo? Mapanecnecanyo aya daytoy?

“Adda Latta Idi...”

Agbibagcayo iti tiempo ti panungpalan. Ngem imbagbaga dagiti tattao daytan cadagiti adu a siglo, saan cadí? Wen, imbagbagadan.

Ket nacascasdaaw ta saaoentayo manen cadagitoy nga aldaw.

Agbibagcayon iti tiempo ti panungpalan - iti panaggibus ti pannawen.

Ngem, casano ti panangicalintegan ti panangibagatayo nga agbibagtayon iti canibusanan ti tiempo idinto ta imbagbaga daytan dagiti tattao cabayatan ti panaglabas ti adu a siglo?

Calpasan iti isuamin, mabalin a punoen ti maysa a siled cadagiti daan ken ugma a liblibro maipapan cadagiti pammadto maipanggep ti canibusanan ti lubong. Cas iti maysa nga estorya a castoy: “Adda latta dagiti tattao a nangibagbaga iti casta.” Agpayso, agalla-alla dagiti tattao cadagiti relihioso ken astrolohio a bungbunggoy nga agsasarita ngem dida ammo ti sasaoenda maipapan “ti panungpalan ti lubong” nanipud pay caano a tiempo.

Cancanayon Nga Ibagbaga Dagiti Tattao “Asidegen Ti Panungpalan”

Iti entero a pacasaritaan ti lubong musmusiigan dagiti tattao ti langa ti tao a casla agballa, dinutocanna ti bagina a “profeta ti pannacaiculbo,” a casta unay ti panagpagnapagnana a mangipucpucaw nga “asidegen ti panungpalan ti lubong.” Caadoanna, ti casta a tao mailadawan a nacalislis ti pantalonna ken rumrumuar dagiti ramay ti sacana cadagiti agsalsaluyabyab a sandalyasna. Agtatacder dagiti buocna a casla ti buoc ti nacuriente - casla capuraw ti nieve ken naculcol. Dagiti matmatana caslada rumrumsic a beggang a nayabut iti maris-dapo a rupana. Iwagwagisna ti carton a pacdaar a nacaipuratan ti mensahena iti pannacadadael.

Ti awanan namnama nga idirdir-ina aw-awaganda iti “Jeremayad,” caipapananna “ti naunday a panagladingit ti maysa nga awanan-namnama maipanggep ti agdama ken masirmatana ti macadidigra a masacbayan.” Daytoy a pannalaysay naadaw iti “di-pannacaawat” iti daydi profeta Jeremias iti Daan a Tulag.

Mamati Met Dagiti Dadduma

Saan laeng nga iti “profeta ti pannacaiculbo” a lumlumnec dagiti matmatana ti mamati nga asidegen ti panungpalan ti lubong. Adu a tipo ti dadduma a tattao iti aniaman nga edad mamatida met. Adda dagiti mangipagarup a ti lubong saan a lumabes iti 1,000 a twen C.C. (Calpasan ni Cristo).

Adda daydi “Nangisit Nga Ipapatay” (*Black Death*) idiay Europa, dagidi gubgubat idi ugma, dagiti gubgubat a nacaaramatan dagiti macmakina, dagidi revolution ken panagalsa ti pammartuatan ken ti gimong idi tawtawen ti 1700 agingga idi 1800. Isuamin naipagarup a pagilasinan ti canibusanan ti lubong.

Ken no dadduma dagiti napasnec a bungbunggoy a relihioso intudingda ti nasinnunuo a fetsa ken pinamatida ti entero a camcameng ti iglesia a dagita a fetsa ti nacaitudingan ti canibusanan ti lubong.

Nalabit ti calatacan isu idi 1843-44.

Riparenayo ti pannalaysay ti maysa nga encyclopedia:

Idi 1831 [ni William Miller] rinugianna ti nagpalpalawag ket indagadagna iti “dua ribu tallo gasut nga aldaw” iti Daniel viii.14 caipapananna ti 2300 a tawtawen, ket dagita a tawtawen nangrugida iti ipapan ni Esra idia Jerusalem idi 457 S.C. (Sacbay ni Cristo), ket nagpatingga idi 1843, ket indagadagna cadagiti agdengdengneg kencuana nga isaganaanda ti yaay ni Cristo iti dayta a tawen...Nupay ta napaay dayta, adu pay laeng ti namati kencuana a ti tiempo asidegen. (*Encyclopaedia Britannica*, Vol. XVII, p. 465, 1911 edition).

Idi tiempo ti immune-na nga iglesia sapisap ti panamati a ti pannacatnag ti Emperio Romano caipapananna nga asidegen ti panungpalan ti pannawen. Iti Apolohia ni Turtillian inlanadna ti sumaganad a palawag:

Ammotayo a ti dackel a pannacakellaat di bumurong iti entero a daga - kinapudnona, ti mismo a panungpalan dagiti isuamin a bambanag a mangipangta iti nacaal-alingget a gubat - maitantan laeng babaen ti agtultuloy a caadda ti Emperio Romano.

Ngem natnag ti Roma ket di met immay ni Cristo. Ket di met immay idi Agtengnga a Pannawen (*Middle Ages*), wenno idi tiempo dagiti Crusado, wenno idi Umuna a Gubat ti Lubong.

Isu nga amin dagitoy a tattao adda banag a nagmaymaysaanda. Nagbiddutda amin.

Awan cadacuada ti agpayso. Saan a dimteng ti panungpalan ti lubong. Agtultuloy pay laeng ti lubong a casla agibar-ibar. Ngem agtultuloy latta.

Wen, dagita a tattao nagtungpal a “natiplacan dagiti ruprupada iti iclog,” gapu ta saan a natungpal dagiti pammadtoda, a nagragsacan dagiti di-mamati ken agduadua a tattao. Adda pay laeng ditoy ti lubong. Ket casta met dagiti “profeta ti pannacaiculbo”!

Impadto Dagiti Pangpangulo Ti Lubong Ti Sumungad A Didigra

Ngem ti sapisap a panagcatcatawa maaw-awanen bayat ti cumarcaro a panaggunggon ti lubong. Ti lubong casla mabutbuteng. Adu dagiti alusaisen iti natalna a tugawda ket casla awan pannakibiangda.

Sapay?

Gapu ta dagiti baro ken nalatac a timtimec agcacantada - ket ti cantada pumigpigsa.

Ita, dagiti de-adal ken natan-oc a tattao ti seyencia ken dagiti pannacabagi a naggapu ti madaydayaw a pagadalan a naglawlaw iti entero a lubong inaynayondan dagiti timtimecda cadagiti pannacayic-ickis ti sumungsungad a didigra. Dagiti pangpangulo ti sangalubongan ibagbagada a dagiti aldaw ti sangcataoan mabilbilangen malacsid no mawacnitan dagiti paricut ti gubat, panagadu ti tao ken ti pannacadadael dagiti pagtaudan ti pagbiag ti sangcataoan.

Cas pangarigan, ni Dr. George Wald, nangabac iti *Nobel Prize* ken professor ti *Biochemistry* ti Harvard, kinunana: Ti civilisasion agpatingga iti las-ud ti sangapulog ket lima agingga tallopulo a tawen, malacsid no dagdagusen ti agtignay cadagiti parpapricut a sangsangoenen ti sangcataoan, nangruna ti pannacasabidong dagiti bambanag, panagadu ti tao ken ti mabalin a panaggubat nuclear. Awan a pulos ti caipapananna ken awan mamaayna,” kinunana, “ti panamati a ti basta panangpaadu ti taraon masungbatannan ti paricut ti umad-adu a populasion.”

Ni Dr. Herbert F. York, dati a pangrunaen a seyentista iti *Pentagon*, calpasan ti panangsalaysayna iti managdadael a bileg dagiti cabaroan nga igam ti gubat, imballaagna a “malacsid no agaannamong dagiti nasion a kissayanda dagiti ig-igam, naiculbon ti civilisasiontayo.”

Ket iti bitla daydi Presidente Dwight D. Eisenhower, idi inugurasion ti panagtugawna a cas Presidente, kinunana: “Iti napardas a panagtaray dagiti dadackel a paspasamac, agcadcadappatayon a mangammo iti entero a capanunotan ken caipapanan dagiti tiempo a pagbibigantayo... Casano caadayu ti inabuttayo iti nawatiwat a panagdaliasat manipud iti casipngetan agingga iti lawag? Umas-asidegtayo iti lawag - ti aldaw ti wayawaya ken cappia iti isuamin a sangcataoan? Wenno dagiti anniniwan ti sabali a rabii umas-asidegen cadatayo?... Ti seyencia casla nacasaganan a mangted cadatayo, cas caudian a sagutna, iti Pannacabalin a Mangpunas iti Biag ti Tao Ditoy Planeta.”

Natanang dagitoy a tattao ti seyencia ken batido a pangpangulo ti lubong dagitoy agsasao. Saanda a cas cadagiti casla agmauyong a tattao, a naatap panagmatmatada, agpagnapagna a nactoga, agsalsaluyabyab dagiti sandalyasda nga adda pacdaar cadagiti bucbucotda.

Wen, nupay ta pudno nga “adda cancanayon latta idi” dagiti tattao a mangibagbaga cadatayo nga “asidegen ti panungpalan ti lubong” - masatayo, “Daytoyen Ti Tiempo Ti Panungpalan. Saan a canibusanan ti pisical a daga. No di ket ti canibusanan ti pannawen ti tao. Ken ti panagbannawag ti baro a pannawen - Ti Nacascasdaaw A Lubong Inton Bigat.”

Iti pacasaritaan ti lubong adda dagiti managduadua. Saan a mailacsid daytoy a caputotan.

Nupay ta adda dagiti macapadagsen a kinapudno ti pannacagamer ken pannacasabidong dagiti bambanag, ti panagadu unay dagiti tattao, dagiti dumegegdegdeg a gubgubat ken dagiti cancanayon a panangipangta dagiti rumsua a riribuc, ti dumacdackel a panagalsa ken panagsukir dagiti agtutubo, ti pannacadadael ti sangalubongan a moralidad, ti agam-ampayag iti entero a daga a sacsakit ken angol ken nacaad-adu a sabsabali pay a riribuc a mangipangta iti biag - dagitoy a “managnamnama” maparmatada a maricna iti dadackel nga imbag ti naintaoan a casasaad ket agballigi. Agbanag a nasayaat ti isuamin. Uray cascasano malasatantayo ti bagyo. Addanto naranraniag nga agsapa inton bigat ket sumingising ti init iti napnoan cappia, napalalot’ ragsacna, casla paraiso a lubong ken kinawadwad a partuaten ti singin a didiosen: ti **seyencia** ken **naintaoan a capanunotan**.

Dagitoy a managduadua catawaanda ti pammadto ti Biblia. Dagiti gubgubat, bisin, ken sacsakit ken angol saan a barbaro cadacuada. “Dagita a didigra adda a cancanayon cadatayon,” cuncunada.

Dagiti ginggined ken dadduma a gagangay a didigra agliblibut ti pannapasamacda ken naibatayda iti “linteg dagiti minangay,” isingasingda.

Isu a no adda maysa a di mamati a sinoman cadagidi tawtawen ti 1980 di-nacapappapati ti dina pannacapuot, awanan-adal, awanan sirib (malacsid dagiti fundamentalistas ti Biblia) a mangpanunot iti literal a “canibusanan ti tiempo a caputotan,” dagiti maudi nga aldaw,” “naindaclan a riribuc,” ken dadduma pay, maawatantayo ti ricnana.

Kinapudnona, apag-isu ti panangipadto ni Pedro iti daytoy iti 2 Pedro 3:3-4, a napasarunoan iti nabileg a pannalaysayna no ania ti mapasamac calpsan dayta. Ngem no adda saan pay laeng a macakita dita, saanna a basol.

Aclonentayo a masapul ti nasinnunuo a caadu ti panangsirmata ken laing a mangwanawan cadagiti gagangay a maipabpablaac a pammapatay, nailian a politica ken sangalubongan a sayangguseng ket mabaelan a biruken, urnongen ken pagtitiponen dagiti napangruna a paspasamac iti daytoy tiempotayo. Sa iti yaadayo ken ti pannacaawat ti caipapanan dagitoy a

paspasamac no iyaltas iti masacbayan casapulanna ti pakinakem a nalaing cadagiti pammadto ti Biblia.

Ti Pammanecnec

Adda maysa a palawag iti Biblia a di masurngi. Isu ti ababa a palawag iti atiddug a padto.

Maysa a nalaca a panangidir-i nga inaramid ni Jesu Cristo cas sungbatna ti saludsod dagiti adalanna: “Anianto ti pagilasinan iti yaaymo ken iti panungpalaan ti lubong?” (Mateo 24:3). Ti casisigud a sao iti Greico nga “aion,” caipapananna “pannawen” - saan a ti pisical a daga a pagtataengantayo.

Mabalin a casla awan caes-escan daytoy iti daydi bassit a grupo dagiti agdengdengngeg idi nasuroc a 1900 a tawen ti naglabasen. Casta met laeng ti caawan caes-escanna cadagiti agdengdengngeg idi rinugyan ni Herbert W. Armstrong (Editor ti *The Plain Truth* ken Pastor Heneral ti *Worldwide Church of God*) nga incasaba daytoy iti lubong.

Nupay casta, napalabas ti 11 a tawen, idi 1945, bigla lattan a nalawagan ti caipapanan ti amin! Cadagito nga aldaw natalipuposan ti lawagna. Itan, tunggal maysa ammonan. Ita nga aldaw, maulit-uliten iti entero nga Estados Unidos ken ti sangalubongan. Dagiti seyentistas ken pangpangulo ti gobierno agpapadadan a mangidir-dir-i. Ket ti panangidir-ida, dida mapupuotan ti pananglas-udda iti pagannongan dagiti teolohista. Gapu ta ti kinapudnona, ibalbalicasda ti Mateo 24:22, a cunana: “***No daytoy a tiempo ti riribuc ti lubong saan a mapaababa, awan coma ti macalaset a sibibiag.***”

Kitaenyo ti entero a kinapangruna daytoy nacakelkellaat nga escritura iti dadduma a pannacaitarusna iti Biblia.

Umuna nga usigen ti panangipatarus ni James Moffat: “***No saan a napaababa dagidiay nga aldaw, awan ti cararua a maisalacan a sibibiag...***”

Sa, iti panangitarus ti Filipos: “***Wen, no saan a naputed dagidiay nga aldaw, awan coma ti tao a macalaset.***”

Camaudiananna, *The New English Bible*: “***No dayta a tiempo ti riribuc saan a maputed, awan ti sibibiag a banag ti macalaset.***”

Dagita a sasao saan coma pulos naawatan ti apag-isu a cababagasda agingga idi 1945 idi nagbettac ti umuna a bomba atomica iti lubong a saan pulos nacasagana.

Iti daydi a tiempo, nangrugitayo a nacapuot iti naindaclan a pannacabalin ti seyencia ken tecnolohia a mangpunas iti biag ti tao, animal ken mulmula iti rupa ti daga.

Daytoy Ti Umuna A Tiempo

Iti entero a pacasaritaan ti lubong saan a pulos a kinabaelan ti tao ti napaypayso a panangpucawna iti biag ti sangcataoan ditoy daga. Saan laeng nga iti dackel a paset ti cabusor nga armada, uray pay ti caadoan a tattao dagiti cabusor - no di ket tunggal caudian a lalaki, babai ken ubing ditoy daga: idiay Canada, Australia ken Saudi Africa; idiay Honduras, Peru ken Chile; idiay Indonesia, Abagatan-a-Daya ti Asya ken Korea; idiay Manchuria ken Antartica - iti entero a sangalubongan.

Nangnanggetay aminen ti nacaal-alingget a naipalpalawag nga adda umanay nga igam “nuclear” a naurnong itan a mangpatay iti tunggal tao iti lima, sangapulo, limapulo - wenno sangagasut ket limapulo a daras itan?

Caano ti panangikeddeng dagiti nasion a nacaurnongda iti umanayen?

Ti nababa a panangpattapatta ipakitana a ti sangalubongan a naurnong idi rugi ti 1970 capadanan ti 50,000 megatenolada a dinamita (TNT). Ngem, iti nabiit pay laeng, ni Dr. Linus Pauling, ti Americano a seyentista a nangabac iti *Nobel Prize*, pinattapattana nga adda idin 500,000 megatenolada a naurnong ti sangalubongan. No ipababa iti calacaan a panangisawang, caipapanan daytoy iti 150 tenolada a dinamita ti maaramat iti tunggal tao ditoy daga.

Ngarud, nalabit indulintayon nga agpaay iti maysa cadatayo iti “150 tenolada a dinamita,” idinto ta iti maysa a bassit-usit a paset ti maysa a puted a dinamita umanayen a mangpatay iti siasinoman cadatayo. Iti maysa a capanunotan, awan caes-escanna uray mano a daras ti pammapatay nga adda. Awan aniamanna no adda umanayen nga igam nuclear a naurnong a mangpucaw iti limapulo a lubong. Awan met ti limapulo a lubong nga adda. Awan met ti limapulo a lubong ti sangcataoan. Adda maymaysa laeng - daytoy lubongtayo.

Ket ngarud, sapay a mapapatay iti mamin-adu a daras? Sapay a mapapatay ti maysa [a tao] ti nasursuroc ngem maminsan?

Maki-innayuntayon iti nalatac nga opisyal ti Britania, “*Umdasen iti maminsan.*”

Mainayon A Nacaal-alingget A Palawag

Sa, canayonan ti pannacapucaw iti isuamin, ti lubong agbalin a “radioactive” nga awan pulos ti agbiag a banag, tao wenno aniaman a macalasat. Ket amin dagitoy sacbay dagiti MIRV (*Multiple, Independently-targeted Reentry Vehicles*) - a mangpaadu iti bilang dagiti bomba nuclear nga awiten ti tunggal “**bala**” (*ballistic missile*) manipud maysa agingga tallo agingga sangapulo [a bomba]!

Idi naitinnag ti umuna a bomba atomica idiay Hiroshima idi Agosto 6, 1945, ti pangulo militar daydi B-29 bombero eroplano adda bilegna a mangdadael iti maysa a panackelen a ciudad. Ita nga aldaw, calpasan ti nasuroc a tallopulo ket lima a tawen (1980s), ti pangulo militar (maysa a tao laeng) ti maysa a submarino nuclear - adda pannacabalinna a mangpucaw iti 150 a dadackel a ciudad. (Tunggal maysa a submarino nuclear agaw-awit ti 16 Poseidon a “**bala**” (missile) ket ti maysa a “bala” adda 10 wenno ad-adu pay nga “**ulo**”-**pakigubat** (warheads) a nuclear.

Panunotenyo dayta! Dagiti submarino ti Ruso a naarmasan ti nuclear agdacdakiwasda iti uneg ti taaw Pacifico ken Atlantico. Dagiti computerda agwanwanerwer ken agtictictic bayat ti panagsucat ti turongenda cadagiti naituding a dalanda iti uneg ti babay wenno taaw. Ket aniaman ti maysa cadacuada mabalinna a pucawen ti nasursuroc a sangagasut a ciudad a dadackel.

Ti Camaudian Nga Igam

“Adda latta idi ti ‘**camaudian nga igam**’,” cuncuna dagiti managduadua. Wasay, biat ken pana, paltug, pulvora, canyon, paltug-automatico, tanke, ken dadduma pay. Naiparang dagitoy a cas “**sinan-camaudian nga igam**” idi napalabas. Casano ngarud ti sitatalged a panangibagatayo a dagiti igam-nuclear isuda ti napaypayso a “camaudian” nga igam - ket isudan no mapanecnecantayo a daytoy a tiempotayo isun ti canibusanan ti tiempo?

Nasayaat a saludsod - nga addaan ti nalaca a sungbat a dua ti pasetna: 1) Awan sabali a “**camaudian nga igam**” ti macapapatay iti tunggal tao ditoy daga. Mabalinan dayta ti igam a nuclear. Maminlima pulo a daras! (Ania pay ti sabali a “**camaudian nga igam**” ti maala wenno mapartuattayo?). 2) Dagiti igam nuclear agandarda babaen ti panangsurotda ti capunganayan a linteg pisical iti universo - ti capada ken panagpinnallatipat ti panagbaliw ti banag ken bileg. Ti

bomba hidrohen a agandar cas ti panagandar ti **init!** Amin a “camaudian nga igam” ti masacbayan napafino laeng ti panagandarda iti daytoy met laeng punganay a principio wenno “**equation**”: $E(\text{energy}) = M(\text{matter}) C^2$ (*speed of light squared*).

Ania Ngay Ti Sabidong A Gas?

Iti mabiit wenno mabaybayagbassit rummuarto daytoy a pannupiat. Castoy ti pannacaisawangna: *“**Saan a pulos a maaramat dagiti igam a nuclear. Ti agsumbangir, ti Estados Unidos ken ti Union Soviet, cas pangarigan, ammona a ti bangir adda di-nacapappapati a baelna a mangdadael. Iti aniaman a panagsinnucat ti igam nuclear, ti entero a lubong (agraman dagitoy dua) madadaelda. Pagbanaganna, daytoy ‘timbang ti bileg’ [wenno, ad-adda ti kinaapag-isuna, ‘timbang ti panagbinnuteng’] tarawidwidanna ti cappia. Awan cadacuada ti macaitured a mangirugi ti panagsinnucat ti igam nuclear. Ti natibker a pacakitaan iti immunan a napasamac maipanggep daytoy, naaramid idi Maicadua a Gubat ti Lubong idi agpada ti Britania ken Alemanian nga adu ti impempenda a sabidong a gas, ngem awan maysa cadacuada ti nangaramat gapu ta ammo ti maysa ken maysa a cabaellan ti bangir ti agibales.”***

Dacsanggasat ta, adda saan a nababbaba ngem innem a casimpungalan a rason no sapay nga awan mamaayna daytoy pannupiat iti ngato:

Umuna: - Ti gubat nuclear nga accidente nacaal-alingget a kinapudno. No utoben ti panagurnong ti igam nuclear, ti panagadu dagiti pagilian iti bunggoy nuclear, dagiti bomba nuclear a di-italtalaga a maitinnag iti eroplano, dagiti di-mailasin a gilgilap iti pagkitaan ti radar, biddut a mensahe nga maipaoit iti apagdaricmat, dagiti “**bala**” (missiles) a sabali ti pagturonanda, ken dadduma pay, ti “**di-panagbalin**” ti accidente a gubat nuclear saanen a “**di-mabalin**.”

Maicadua: Iti teoria ti “**timbang ti panagbinnuteng**” naibatay iti capanunotan a matengngelda ti tunggal bileg, dagiti tattao a ti ramayda adda iti “tatalmegan,” ket natanang [ti panagpampanunotda]. Ita, idinto ta ti caadoan cadagiti pangpangulo ti lubong agpayso a natanangda, saantayo a makilanglangen iti nademocrasia a pamay-an. Iti laeng masapultayo maysa a saan a natanang a pangulo ti maysa a pagilian nga addaan ti nuclear a cabaellan. Ket, nupay amin dagiti pangpangulo ti sangalubongan naan-anay ti kinatanangda, daytoy maymaysa a tao mabalinna a calbiten ti nacabutbuteng ti panagsasarunona a panagpinnallatipat dagiti igam nuclear. Adda aya ti casta a tao? Uray ti nabiit pay a pacasaritaan ti lubong nakitanan dagiti pangpangulo ti pagilian a nariribuc ti mentalidadda a nayaltas iti turay ken naparpardas ti panagdakesda ket nagbalinda nga agmauyong. Inaramat coma ni Hitler dagiti igam nuclear no naaramid coma ti Alemanian dagiti iti apag-isu a tiempo. Dagiti met sabali a pangpangulo dagiti dadduma a pagilian, nalawag a nariribuc ti panagpampanunotda, mabalin a pilienda ti panagaramat cadagiti igam nuclear iti maudi ken bucod-panagdadael ken bucod-a-pannacatay a nabulso a pakinakem. Laglagipenyo, ti gubat nuclear saanna a casapulan ti adu a pangpangulo ti lubong nga agballa; saanna pay ketdi masapul ti dua cadacuada. Maysa laeng ket dacsanggasat ta umanayen dayta.

Maicatlo: Ti di-napalubosan a panangaramat ti igam nuclear a pangraut nga ipatayab ti bunggoy ti desperado ken nademonio a tattao nga awan ti icacanunong ti gobierno, saan a di-maibilang iti daytoy panawen ti agwarwaras a panagalsa ken di-natanang a panagtignay. Ni Dr. Edward S. Boylan, nagsurat iti pagiwarnac a *Commonweal*, inyusuatna ti sumaganad a pannarita: “*Caspangarigan, ipantay laeng, a bumtaci ti gubat a panagalsa idiay Communista Tsina, ket*

dagiti alsado makemmegda dagiti igam nga ICBM ket ipangtada a rauten ti Estados Unidos, malacsid no bumallaet para cadacuada...”

Maicapat: Nacarcaro pay a nacaam-ames isu ti panagbalin iti di-ammo nga iraraut a nuclear. Ti di-ammo a gobierno mabalin nga ipagarupna a macagun-od ti nacadacdackel a gundawayna babaen ti panangibulosna ti gubat nuclear cadagiti dadackel a nasion (wenno duroganna ti maysa cadacuada). Adawentayo manen ti sao ni Dr. Boylan: *“Mabalin a ti maysa [a tao] mapanunotna ti nacaro a panagginnura ti Estados Unidos ken ti Union Soviet. Ti pangulo ti Comunista nga Insik mabalin a suguganna ti panagrugi ti panagginnubat dagitoy dua a nasion babaen ti panangipatayabna nga agpa-Nueva York wenno Moscow [wenno isuda a dua] cadagiti “bala” (missiles) a nailemmeng iti submarino. Iti casta met laeng a pamay-an, mapanunot ti maysa [a tao] a macaawat ti White House ti di-ammo a mensahe a, malacsid no isardeng ti Estados Unidos ti panangtulongna iti Israel, maysa a “bala” ti cada lawas nga aggapu iti submarino dadaelenna ti maysa a ciudad ti America.”*

Maicalima: Ti maysa a nasion mapanunotna a masalacnibanna ti bucodna a pagsayaatan babaen ti napardas a panangrautna iti aniaman a napaypayso wenno maarapaap a cabusorna. Dayta casta a panangraut mairanta a mangdadael cadagiti **balbala** (missiles) ti cabusorna a nailemmeng iti uneg ti daga. No agballigi dayta casta a panagraut, cagudua ti lubong ti matay. No agkibaltang - ket talaga a casta - **tunggal tao apucawen**.

Maicanem: Ditay nalipatan ti sabidong a gas. Napangruna dayta iti entero a pagsasaritaan. Sublianantayo ti Maicadua a Gubat ti Lubong. Agpayso, saan a naaramat ti sabidong a gas. Ngem no inrugi coma ti Alemanian ti agdindinamag a panangrautna iti Englatera, saanen nga agpayso daytoy a palawag. Ni William L. Shirer, iti librona a *The Rise and Fall of the Third Reich*, inlanadna a cadagiti plano ti Britania masapul ti pannacaaramat ti sabidong a gas no agkibaltang ti gagangay a wagas ti pannalacnib - uray pay no ti casta a tignay caipapananna ti naranggas nga ibabales ti Alemanian cadagiti tattao ti Britania.

“No ti panangraut ginay-atda coma dagiti Aleman saan a naalumanay ti panangawat dagiti British cadacuada...[ni Peter Fleming iti librona, The Sea Lion cunana] inkeddeng dagiti British...cas maudia a pamay-an ken no amin a sabali a gagangay a pannalacnib ket agkibaltang, rautenda dagiti aplaya ti Alemanian iti mustard gas, nga ipugsit dagiti eroplano nga agtayab iti nababa. Nasaem a pangngeddeng dayta, ket nautob babaen ti pannacaammiris ti pakinakem iti cangatoan a batang [dagiti agtuturay]; ket cas impalawag ni Fleming, ti pangngeddeng napalawlawan iti kinalimed iti dayta a tiempo ken agingga ita” (William L. Shirer, *The Rise and Fall of the Third Reich*, Fawcett Publications, Inc., 1962, p. 1030).

Ti sabali a pannao, no ti napangruna a pacasecna ti maysa a nasion ket maipangta, no dayta nacacudcudrep nga uges **“agpatingga ditoy ket saanca nga umadayon”** ket masacaw, dayta a nasion aramatenna ti tunggal igam nga adda iti icutna a pangsalacnib ti bagina. Ket cas umadadu dagiti pagilian nga agur-urnong ti igam nuclear, ti bilang ti ug-uges **“agpatingga ditoy ket saanca nga umadayon”** umadu met. Parmataenyo laengen ti India ken Pakistan, Israel ken Ehipto, Daya ken Laud nga Alemanian, Amianan ken Abagatan a Korea! - a mangited cadagiti baro a pagpeggadan iti nacaro unayen ti kinapeggadna a casasaad.

Mateo 24:22

“Ngem malacsid no makissayan dagidiay nga aldaw, awan coma ti macalasat [a biag]: ngem gapu cadagiti pinilina [a tattao] dagidiay nga aldaw macsayan.”

Iti daytoy nalatac a panangitarus ti King James, ti caipapanan ti “macalasad” saan unay a nalawag.

Ania ti caipapanan ti “macalasad”? Espiritual a pannacaisalacan? Wenno nalaclaca, cas insalaysaytay ditoyen, ti pannacasalimetmet ken panagtultuloy ti pisical a biag ti tao? No daytoy a versiculo ipatulldona ti espiritual a casasaad ti intunggal tao bayat ti nasinnunuo a tiempo iti pacasaritaan ti lubong, ngarud ti entero a kinapangruna ti naipadto mapucaw. Ti casisigud a saot Greico agsinnumbangir ti papananna. Masapul a ti sungbat adawen iti cababagasna.

Ket ti cababagasna pisical. Ti entero a maica-24 a capitulo ti Mateo sasaoenna ti punganay a paricut ti panagtalinaed a sibibiag cabayatan dagiti gubgubat (versiculo 6), dagiti panagbisin, angol ken ginggined (versiculo 7), pannacaidadanes dagiti relihioso (versiculo 9), nacaro a rigat (versiculo 21), ken dadduma pay. Pagbanaganna cas naibaga itayen, adu dagiti cabaroan a panangitarus igunamgunamda nga iti Mateo 24:22 ipatulldona ti kinapudno nga iti biag ti tao talaga a napaypayso ti pannacaiduronna iti tippang ti pannacapucaw - ket daytoy ti natalged a pagilasinan a dimtengen ti camaudianan nga aldaw ti caputotan iti panungpalan a tiempo.

Basaenyo manen dagiti dadduma a panangitarus:

“No dayta a tiempo ti riribuc saan a maputed,” inrugi ti *The New English Bible*, **“awan ti cararua a maisalacan a sibibiag,”** intuloy ni Moffatt; **“awan ti mortal [tao] nga mabbiag,”** inlanad ti *Berkeley Version of the New Testament*; **“awan ti sibibiag a banag ti macalibas,”** impaabay nga insawang ni E. V. Rieu; **“awan ti tao a macalasad,”** ginibussan ni Phillips.

Caano Ti Canibusanan Ti Tiempo?

No sangoentayo ti saludsod: casano ti panangpanecnectayo a **daytoy** a caputotan isu ti canibusanan ti tiempo a caputotan cas insalaysay ti Biblia idinto ta adda latta dagiti gubgubat ken panagbisin ken angol ken...?

Ited ti Mateo 24:22 ti sungbat: Ti tiempo ti maicadua a yaay ni Cristo ken ti panungpalan ti agdama a pannawen mapasamac iti tiempo nga iti sangcataoan addan iti tippang ti camaudian a yuyeng ti natalipuposan a pannacadadael. Isuamin a biag ti tao ditoy daga agpeggaddanto.

Ti sangcataoan addaan itan ti **bael** a mangdadael ti bucodna a bagi! Ti cabaroan nga igam pinagbalinnan a mapagbanag ti ay-ayam laeng ti seyencia idi - ti pacaiculboan nga igam. Canibusanan ti pannacapucaw!

Daytoy ti apag-isu a casasaad ita nga aldaw.

Saan a pulos a castoy ti wagas idi.

Daytoyen ti canibusanan ti tiempo a caputotan.

“Daytoy A Caputotan Saan A Mapalabas”

Agangay dua ribu a tawenen (2 millennia) a pinattapatta dagiti tattao ti panagsubli ni Jesu Cristo. Idi arinunos ti aldaw ni Pablo adda dagiti nangipagarup nga asidegen ti isusubli ni Cristo. Ti apostol dagiti Gentiles binallaaganna ti Iglesia idi aldawna a saan coma a maallilaw cadagiti awan batayna ken di-mapagtalcan a palpalawag maipapan ti isusubli ti Mesias. *“No maipapan iti yaay ni Apotayo a Jesu Cristo ken iti pannacaurongtayo a sumabat Kencuana, cacabsat, dawatenmi cadacayo a dicay coma nalaca a maallilaw. Dicay met madanagan cadagiti ibagbaga dagiti agipadpadto wenno mangascasaba wenno iti cuncunada nga insuratmi a dimtengen ti Aldaw ni Cristo. Diyo ipalubos nga adda mangallilaw cadacayo iti uray ania a wagas”* (2 Tesalonica 2:1-3).

Agsubli Ni Cristo

Ngem awan duaduana nga agsubli ti Mesias ditoy daga a mangipasdec iti agnanayon a Pagarian ti Dios! Napno ti Biblia cadagiti padpadto a mangsalaysay ti maicadua a yaay ni Jesu Cristo.

Sapay?

Gapu ta iti puso ken ungel ti mensahe iti Baro a Tulag isut' maipapan iti PANAGSUBLINA ditoy daga a mangipasdec iti agturay a pagarian. Dayta ti caipapanan a kinapudno ti isuamin nga ebangelio. Ti **"Gospel"** a sao ti ugma nga Anglo-Saxon caipapananna ti **"naimbag a damag."** Ita nga aldaw, ti ebangelio (wenno naimbag a damag) iti Pagarian ti Dios madama a maicascasaba ken maipabpablaac. Ket dayta naimbag a damag paset ken apag ti maicadua a yaay ni Jesu Cristo. (Dawatenyo ti libre a libereta *What is the True Gospel?*)

Ti umuna a mensahe a naggapu sadi langit - calpasan ti yu-uli ni Cristo iti langit ti Dios - isut' panagsublina ditoy daga.

Iti Aramid 1:11, naibaga cadagiti adalan ni Cristo: ***"Lallaki a taga-Galilea, apay nga agtactacdercayo a tumangtangad iti langit? Daytoy Jesus a naiyuli sadiay a naggapu iti yanyo, agsublinto met laeng a cas iti pannacakitayo Kencuana a napan sadiay."***

Daytoy nga escritura ti macaikeddeng a pammanecnec iti maicadua a yaay ni Cristo ditoy daga. Ngem, basaenyo pay ti maysa: ***"Casta met a namimpinsan a naidaton ni Cristo a mangiccat iti basol ti adu. Agparangto iti maicadua a daras, ngem saanen a gapu iti basol, no di ket tapno isalacanna dagiti sisisegega nga agur-uray Kencuana"*** (Hebreo 9:28).

Isu a ti saludsod saan a NO agsubli [wenno SAAN], no di ket CAANO!

Ti pammattapatta ti tao iti daytoy awan ti nagmamaayanna. Ti pudno masapul a maipalgac. Dagita a paset ti Sao ti Dios, ti Biblia, a mangipalgac cadagiti paspasamac iti masacbayan maammoan cas **padpadto**. Dagiti laeng inniccan ti Dios iti naisangayan a sirib ken sirmata ti macaawat ti caipapanan dagiti padpadto ken nalinteg ti panangaramatda cadagita. ***"Saanto a macaawat dagiti managdacadakes*** [dagiti saan nga agbibigay iti nalinteg a wagas ti biag ti Dios], ***... ngem dagitinto la masirib ti macaawat"*** (Daniel 12:10).

Iti panangipatuldo ni Pedro iti Iglesia, kinunana, ***"Iti casta, addaantay met ti nataltalged a sao ti padto; ket pagsayaatanyo no ipangagyo..."*** (2 Pedro 1:19).

Isu nga iti babaen daytoy "nataltalged a sao ti padto" maawatantayo ti kinapudno maipapan ti panagsubli ni Jesu Cristo. Ket ti Biblia ipalgacna a ni Jesu Cristo mabalin nga agsubli a mangipasdec iti pagarianna nga agturay ditoy lubong iti **las-ud ti panagbiagyo ken siac!** (Malacsid ti aniaman a di-makita a panaggibus ti biagyo ken caniac!) **Ti isusubli ni Cristo mabalin a mapasamac iti daytoy mismo a caputotan!**

Talaga a mabalin a SICA, can maysa a tao, agbiag a mangsacsi iti daytoy caindaclan a mapasamac iti entero a pacasaritaan ti lubong!

Ngem macunam ngata, "Casano ti panagtalgedmo? Saanmo aya nga irungrungarong dayta tengngedmo ti nalablables ita a tiempo?

Pulos a saan! Nalaca ti sungbat. Kinuna a mismo ni Jesu Cristo, ***"Sipupudno a cunac cadacayo, DAYTOY A CAPUTOTAN SAAN A MAPALABAS agingga matungpal amin dagitoy a bambanag"*** (Mateo 24:34).

Ti panangitarus ni Moffatt: ***"Ibagac cadacayo a sipupudno, ti agdama a caputotan saan nga aglabas, agingga amin daytoy mapasamac."*** Impatarus ni Felipe: ***"Patiendac, daytoy a caputotan saan nga agpucaw agingga amin daytoy napasamaken."***

Ania A Caputotan?

Ngem casano ti pannacaammotayo a ni Jesus sasaoenna maipapan ti CAPUTOTANTAYO ITA NGA ALDAW? Casano ti pannacapatagedtayo a saanna a sasaoen maipapan ti caputotan idi **aldawna**? Kitaentayo ti pagtactacderantayo.

Inlanad ti Mateo 24 ti gagangay a maaw-awagan a “Padto Idiay Oliveti.” Naawagan iti casta gapu ta idiay Bantay ti Olivo ti napanan dagiti adalan ni Cristo ket sinaludsodda Kencuana maipapan dagiti padpadto maipanggep ti **maicadua a yaayna** ken ti canibusanan ti lubong (pannawen - versiculo 3).

Ti entero a padto isut maipanggep iti pannawen a pagbibigantayo - daytoy a caputotan.

Iti panangsungbatna iti saludsod maipapan ti canibusanan ti lubong, impadto ni Jesus ti agsasaruno a paspasamac a **cumarcaro intono nacaas-asidegen ti panagsublina**. Imbagana maipapan cadagiti falso a profeta iti daytoy panungpalan ti tiempo (versiculo 5). Sinaona maipapan cadagiti gubgubat ken damdamag ti gubat, maipapan ti sangalubongan a gubat (versiculo 6). Impadtona dagiti panagbisin, angol ken ginggined cadagiti nadumaduma a lugar (versiculo 7). (Caadoan dagitoy napaspasamaken iti unos ti 2,000 a tawen, ngem saan pulos a cas iti kinacaroda cadagitoy nga aldaw).

Sa inlawlawag ni Cristo nga iti Ebanghelio ti Pagarian “**maicasaba iti entero a lubong cas pannacsi cadagiti amin a nasion; calpasanna, umayton ti panungpalan**” (versiculo 14). Impadtona ti dackel a didigra ken dagiti nailangitan a pagilasinan sacbay ti panagsublina.

Ken tapno nacalawlawag maipapan ti sasaoenna, nangted ni Jesus iti pagarigan ti cayo ti igos. Kinunana, “**...Adalenyo ti sursuro a maadaw iti cayo nga igos: no aguggot ket agrusingen dagiti bulongna, ammoyo nga agbaliwen ti panawen. Casta met nga inton makitayo amin dagitoy, ammoyo nga asidegen ti tiempo ket dandanin mangrugi, addanton iti ruangan**” (versiculo 32-33).

Impakita ni Cristo nga intono dagitoy dadackel a paspasamac a manggunggon iti daga mangrugidan a mapasamac asidegen ti tiempo ti panungpalan daytoy a panawen. Ita nga aldaw, dagitoy a paspasamac mangrugidan a lumallalo.

Addatayon iti tiempo a bumallaet ti Dios, wenno awan a pulos ti tao a maisalacan a sibibiag. Sasaoen ni Jesus maipapan daytoy aldawtayo. Kinunana a dagiti pudno a Cristiano maammoanda babaen cadagiti casasaad ti lubong no inton caano ti ibaballaetna cadagiti ar-aramid ti lubong. Awan ti panagduadua maipapan iti daytoy - sasaoen ni Jesu Cristo maipapan DAYTOY CAPUTOTANTAYO.

Ket kinunana, “**Casta met nga inton makitayo a mapasamac dagitoy, ammoenyo nga asidegen ti Pagarian ti Dios. Daytoy a caputotan** (a pacakitaanyo “cadagitoy a bambanag” a mapasamac] **saan a mapalabas, agingga matungpalto amin dagitoy**” (Lucas 21:31-32). Ti dadduma a panangitarus canunonganda ti panangipalawag ti King James. Kitaenyo ti Phillips, Moffatt, ken *The New English Bible*.

Addaantayo iti NATALGED a sao ti padto ket ipalawagna amin dagitoy a bambanag masapul a matungpal nga umuna, ket saanda pay met a natungpal. Iti sabali a bangir, dayta isu met laeng a “natalged a sao ti padto” cunana DAYTOY A CAPUTOTAN saan a mapalabas, agingga amin dagitoy a bambanag **matungpal!**

Caano ti yaay ni Jesu Cristo? Iti DAYTOY A CAPUTOTAN! Ken iti nalatac nga aldaw - ket nacascasdaaw SAAN a masapul nga 24-oras nga aldaw. Ti sumaruno a capitolo ilawlawagna.

“Iti Dayta Nga Aldaw”

Bayat ti ilalabas ti adu a sigsiglo ti tawen indardarirag dagiti tattao ti panungpalan ti lubong iti isu met laeng nga anep ken kinapudno a cas met laeng maar-aramid cadagitoy nga aldaw. Ngem, adda pay ad-adu a pannacaidarirag ti panungpalan ti lubong (pannawen) ngem iti basta panangisawang no inton caano ti pannacapasamacna.

No ania ti pamay-an maipapan iti dayta isut napangruna unay! Adda dagiti mangibagbaga cadatayo: “Agbabawicayo” - (ngem awan met panangilawlawagda). Adda met agsao: “Pumanawcayon ditoy California. Matnagen dita baybay.” Sumagmamano met ti agcuna: “Agcalicayo ti ‘dug-out’ a paglemmenganyo no adda agbomba.” Ket adda pay mangibaga cadacayo: “Agsaganacayon a mangsabat iti Diosyo.” Ngem ti saludsod - casano?

Makitayo no casano - mabiit laeng.

“Iti dayta nga aldaw.” Daytoy a palawag masansan a mabasa cadagiti pammadto iti Biblia. Ania nga “aldaw” ti masasao? Masapul a maammoanyo ti kinapangruna daytoy naisangayan a balbalicas! Nacakelkellaat a paspasamac ti naipadto a maaramid “iti dayta nga aldaw,” ket nacakelkellaat pay ta **masecnan ti mismo a biagyo!**

Masansan dayta a pagsasao caipapananna iti pasamac a maaramid coma iti pannawen a naglabasen. Ngem masansan met a dayta a pagsasao “iti dayta nga aldaw” ipatpatuldona ti macadidigra a tiempo a **sumsumrecantayon!** Maipaay iti sapasap a panungpalan ti tiempo ti naipadto.

Riparenyo ti Isaias 24:21-22, cas pangarigan, “...*iti dayta nga aldaw...dusaento ti Apo dagiti pannacabalin iti ngato ken dagiti agtuturay iti daga...*” Ditoy makitatayo a “dayta nga aldaw” isut tiempo a pannacadusa dagiti **agtuturay iti daga.**

Mapasamacto daytoy iti rabaw ti daga. Isu iti tiempo intono dagiti nabibileg nga armada ken gagangay a natured a tattao agtataray ken aglemmengdanto (Amos 2:15-16).

Iti Aldaw Ti Apo

“Dayta nga Aldaw” isu met ti maaw-awagan iti “Aldaw ti Apo” iti adu nga escritura. Riparenyo ti Sofonias 1:14-17: “*Ti naindaclan nga “aldaw ti Apo asidegen ...*” Dayta nga aldaw isut Aldaw ti pungtot, aldaw ti rigat ken riribuc, aldaw ti panagdadael ken panagracrac. Naisalaysay cas aldaw ti sipnget ken lidem, aldaw ti ulep ken bagio, aldaw ti uni ti trumpeta a mangipacdaar iti gubat, aldaw ti ickis dagiti soldado a mangraut cadagiti nasarikedkedan a ciudad ken nangato a pagwanawanan. Intuloy ni Sofonias ti nangipalawag iti “dayta nga aldaw” cas pannawen ti **pannacadusa** dagiti agbasbasol a maibusor iti Dios babaen ti panangsalungasingda ti naindaclan a Lintegna! (Basaenyo ti tuloy ti Sofonias 1).

Ti basol isu ti panangsalungasing cadagiti Sangapulo a Bilin ti Dios (1 Juan 3:4). No salungasingenyo ti linteg ti Dios, dadaelendacayo! No salimetmetanyo ida, salimetmetandacayo met! Dagiti agtultuloy ti panagsukirda iti linteg ti Dios sagrapenda ti pungtotna. Dusaenna dagiti agtultuloy nga agbasol.

“*Dumtengen ti aldaw ti Apo ti naranggas nga aldaw a panagbettac ti ungetna ken ti napalalo a pungtotna. Agbalinto a let-ang ti daga ket pucawennanto dagiti amin a managbasol*” (Isa. 13:9). “*Daytoy nga aldaw ti Apo Dios...aldaw a panangdusana cadagiti cabusorna*” (Jeremias 46:10).

Ti Panagsubli Ni Cristo

Iti “Aldaw ti Apo” isu met ti “Aldaw” wenno tiempo ti di-bumurong nga isusubli ni Jesu cristo ditoy daga a mangipasdec iti **gobierno ti lubong**! Iti Zacarias 14 mabasatayo ti panagsubli ni Cristo a manggubat cadagiti agkedked iti gobiernona. (Ket adunto dagiti nasion a makigubat Kencuana apaman nga agsubli!). Agtacderito dagiti sagsacana iti Bantay Olivo iti cabaroan nga Israel, ket manipud dita a disso rugianna nga urnosen ti panagturayna cadagiti amin a nasion ditoy daga. Basaenyo a mismo ti Zacarias 14:1-9).

Binallaagan ni Jesu Cristo dagiti Cristiano a saanda nga isina ti panagkitada iti kinapangruna dagitoy a pammadto. Ti ballaagna masaracan iti libro ni Lucas. *“Annadanyo dagiti bagiyo, amangan no malmes dagiti puspusoyno iti nalabes a panagbussog ken panagbartec ken cadagiti pacasicoran ti biag, amanang la ketdi no dumtengto a kellaat dayta nga Aldaw cadacayo. Ta umayto a cas maysa a palab-og cadagiti amin a tattao ditoy daga. Agsiputcayo ket diyo sardengan ti agcararag tapno addanto naan-anay a kiredyo nga agibtur cadagiti amin a mapasamac, ken agtacder iti sangoanan ti Anac ti Tao”* (Lucas 21:34-36).

Insawang manen ni Jesus “dayta nga aldaw” idi kinunana: *“Inton dumteng dayta nga Aldaw, adunto ti agcuna Caniac, ‘Apo, Apo! Iti naganmo, dimi aya inwaragawag ti Naimbag a Damag? Iti naganmo, dimi aya pinacsiat dagiti demonio? Iti naganmo, dicam aya nagaramid cadagiti milagro?’ Ngem cunacto cadacuada, ‘Saancayo nga am-ammo! Umadayocayo Caniac, dacayo a managdacadakes!’”* (Mateo 7:22-23). Adu dagiti agcuncuna a Cristianoda ngem maammoandanto a saanda gayam a **pudno** a Cristiano. Basta tinagicuada ti nagan ni Jesu Cristo ngem dida met nagtulnog a mamati Kencuana ken tuladen dagiti ulidanna.

Pinaltiingan ti Dios daydi profeta Malakias idi ugma a mangipadto iti “dayta nga Aldaw.” Kinunana a *dayta ti tiempo inton dagiti managdacadakes mapuoranda a casla arutang. Dayta nga aldaw ti panagbalindanto a tapoc a baddebaddeken dagiti sagsaca dagiti sasanto ti Dios* (Malakias 4:1-3).

Ngem idiaya ti Dios ti naiduma a cari cadagiti agtulnog a mamati Kencuana “iti dayta nga Aldaw”! (Malakias 3:17-18). Yarig ti Dios dagiti pudno a Cristiano a casla gameng ket cunana a magunggunaanda inton agsubli ni Cristo ditoy daga.

Iti Malakias 4:5 isu ti padto a matungpalto bayat ti panagbiagyo - cadagitoyen! Iti Lucas 1: 17 cunana nga immay ni Juan Bautista *“iti espiritu ken pannacabalin ni Elias”* a mangisagana iti dalan sacbay ti umuna a yaay ni Cristo. Ti sabali nga “Elias” nangipadto ta ballaaganna ti lubong *“sacbay a dumteng ti dackel ken nacaam-ames nga Aldaw ti Apo”* - ti isusubli ni Jesu Cristo nga addaan **pannacabalin** ken **dayag** a mangdusa cadagiti saan nga agbabawi a nasion ditoy daga!

Maisacsacbay ti pannacaballaagyo! Dumtengen ti Aldaw ti Apo. Ti saludsod ket no ania cadagitoy a versiculo ti maipaay cadacayo? Malakias 3:17-18 wenno Malakias 4:1,3?

Dacayo ti mangikeddeng.

Sapay a diyo pilien ti kinalinteg ket maipatalged cadacayo iti Agnanayon a Biag “iti sumaruno a lubong” - ti panagbannawag ti baro a pannawen? No casano mabasayo ditoy maudi a capitulo.

Canibusanan Ti Lubong?

Dagiti relihioso arapaapenda a ti Biblia sasaoenna ti nacaal-alingget a pannacadadael ti pisical a planeta. Diyo pagbiddutan daytoy. Daytoy ti canibusanan ti tiempo! Panecnecan daytoy a libreta ti mapasamac daytoy lubong.

Ngem ti mismo a lubong (ti pisical a daga) saan nga agpatingga. Saan a mabiiten - saan a pulos! Daytoy a planeta addaan ti kinaagnanayon ken adda napangruna a dissona iti yuyeng - ti universo! Wenno ti sangcataoan idas-alnat' bucodna a pannacapucaw - ngangani - ngem saan a natalipuposan.

Addanto pay laeng lubong inton bigat ket isunto ti natalingenngen a cappia ken kinawadwad. Iti casta a lubong addan dita nagsiccuan ti dalan. Mapagpiaranyo dayta!

Ngem saan a mapagteng babaen ti bannog wenno pigsa ti tao! Maituyang latta nga awan pakibiangan ti tao! Itarusantayo dayta!

Ania, Ngarud, Ti Caipapanan Ti “Canibusanan Ti Lubong”?

Ti panangyebcas iti “canibusanan ti lubong” casapulanna ti maibinsabinsa a pannalaysay. Ibagatayon nga aramaten ti biblia dayta a palawag. Usigentay ti maysa a pagarigan iti Mateo 24:3,

“Immasideg Kencuana dagiti adalan nga is-isuda, ket kinunada, ‘Ibagam man cadacami no anianto ti pagilasinan iti yaaymo ken iti PANUNGPALAN TI LUBONG?’” Riparenyo nga iti palawag nga “iti panungpalan ti lubong” nayugnay iti panagsubli ni Jesu Cristo ditoy daga. Cayat aya a saoen daytoy nga agsubli ni Cristo ket dadaelenna daytoy daga ket bettackenna a pucawen daytoy planeta nga Isu a Mismo ti namarsua? PULOS A SAAN! Ti sao a “lubong” iti daytoy a versiculo nagtaud iti sao ti Greico “aion,” ket saanna a saoen ti pisical a daga nga awawagantayo iti “lubong.” Caipapananna iti “**pannawen**” ket impatarus a casta dagiti nalaing a mangipatpatarus.

Ti panagsubli ni Jesu Cristo impasimudaagna ti panungpalan daytoy a “**pannawen**” ken ti panangrugi ti sabali - ti “**milenial**” a pannawen (1,000 tawen) - ditoy daga. Mangrugi iti isasangpetna, parmeken ni Cristo dagiti pagpagarian ditoy daga ket rugianna a riendaan ti gobierno ti lubong (Daniel 2:44; Paltiing 11:15). Daytoy ti manglucut iti sangaribu a tawen a pannawen nga inawagan ti padto a “milenium.” Daytoyto iti tiempo ti cancanayon a panagadu ti cappia, kinarang-ay ken kinawadwad. Isunto ti tiempo a pannacatarimaan ti **nadadael a daga**.

Dackel a pannacaisubli ti maaramid iti ecolohia ket calpasan ti mabiit laeng uray dagiti daan a ciudad iti daytoy agdama a pannawen matarimaandanto amin (Aramid 3:20-21; Isaias 61:4).

Talaga, daytoy a panagtarimaan maaramid iti **naurnos** ken **natanang** a wagas. Awanto ti barung-barong wenno calcalapaw cadagiti ciudad inton bigat a masacbayan. Isunto ti lubong ti Dios. Ket ti Dios saan nga mamartuat ti riribuc (1 Corinto 14:33,40). Nakirukiro, nawarawara, nacusocuso dagiti ciudad cadagitoy nga aldaw iti daytoy napiglatan ken nagameran a rabaw ti daga. Dagiti ciudad ti masacgayan naurnosdanto ket saandanton a magameran iti kinadakes ti aglawlaw.

Ti Canibusanan Daytoy A Pannawen

Numanpay casta, sacbay nga irugi ni Cristo ti milenial a panagturayna, ti naituding a pannawen ti tao a 6,000 tawen nariribucto iti tampoc ti panungpalanna! Adu dagiti padto a maipatungpal iti ababa laeng a pannawen ti tiempo. Iti Biblia daytoy macapatigerger-nakem a tampoc ti pannawen naawagan iti (napanecnecantayon) - “**tiempo ti panungpalan.**”

Iti panangisalaysay ni Apostol Pablo iti daytoy a pannawen kinunana, “*Laglagipem a mapnunto iti peggad dagiti maudi nga aldaw...*” (2 Timoteo 3:1). Dagiti casasaad daytoy daga nacapegpeggadto unay nga isuamin a biag, tao man wenno ania, maipangta ti **pannacaungawda!**

Ti laeng ibaballaet ni Cristo nga agsubli ti macaatipa iti sangalubongan a didigra. Riparenyo, maminsan manen, no casano ti panangisalaysay ni Cristo a Mismo iti daytoy mabiiten ti isusungadna a pannawen iti Mateo 24:22, “...**malacsid no makissayan ti bilang dagita nga aldaw, awan coma ti macalasat [a sibibiag].**”

Bumallaetto ni Cristo tapno isalacanna iti tao iti bagbagina!

Iti Tippang Ti Sapasap A Pannacatay

Cadagiti nabiit pay a sagsangapul a tawen ti pannacaammo iti tecnolohia macaalimuteng ti panagaduna. Ket casta met dagiti riribuc ti tao! Sapay? Gapu ta ti tao awan siribna iti rumbeng a panangaramat iti tecnolohia nga adda kencuana nga aramaten. Cas pangarigan, tunggal baro nga igam a napartuat naaramat. Ita ti tao nacaurnongen cadagiti nacaad-adu a bomba hidrohen a mamin-adu daras ti panangpatayna iti sangcataoan!

Nupay casta, ad-adu manen ti maplanplano cadagiti lamesa-a-pagplanoan a baro ken nacarcaro ti kinaalinggetda nga ig-igam a pagdadael ti sangcataoan. Dagiti “*satellites*” nga aglawlawlaw iti tangatang casla di-nacapappapati ti kinapangrunada nga aramaten ti militar. Dagiti rayos “*laser*” ken sabidong a gas ken “*bacteria*” bin-ig nga igam a nacaal-alingget a panunoten ti gagangay a tao.

Ngem ti panangwacnit iti gubat ken panagsisinnalip ken panagririri ti sangalubongan saan nga iti panangbaliw iti igam cadagiti nacarcaro maen ti panagpatayda ken panagdadaelda nga ar-armas. Wenno saan a dagiti di-agsarday a panagadu dagiti agdama a napempenen nga ar-armas a pagpatayna iti sangcataoan. Isu ti panagbaliw ti puso iti paset ti sapasap a sangcataoan. **MASAPUL A PARNUAYEN TI TAO TI SIRIB A MANGLISI ITI GUBAT - SAAN KET NGA ITI IGAM A PAKIGUBATNA!** Cas iti kinuna ni nasirib a Solomon idi adun a siglo ti napalabas, “**Ad-adu ti pagimbagan ti kinasirib ngem iti igam, ngem adu a kinaimbag ti mabalin a dadaelen ti maysa a biddut**” (Eclesiastes 9:18).

Inton Caano Ti Panagsubli Ni Cristo?

Daytoy ti nasalsaludsod bayat ti panaglabas ti pannawen! Dagiti teolohiano inut-utobda daytoy a saludsod. Dagiti naatap-panagmatmatada a relihioso a tattao impucpuccawda ti “**lobo**” iti nacaad-adu a daras. Ti caadoan pagduaduaandan daytoy entero a banag. Adda pay ketdi pinarnuayen ti gimong a pagsasao a mangiladawan iti daytoy a panagduadua. No adda tao a maladaw ti panagparangna, mangmangneg dagiti tattao a cuncunada, “Naladladaw ngem ti maicadua a yaay ni Jesu Cristo.”

Talaga a pinadaan ti Dios daytoy naipadto a cababalin. Riparenyo dagiti balbalicas ni Pedro, “...**inton dumteng dagiti maudi nga aldaw, agparangto ti sumagmamano a tattao. ... Pagang-angawandacayto a cuncunada, ‘Incarina nga umay, saan cadì? Ayanna ngarud? Natayen dagiti ammami, ngem isu met latta ti casasaad ti amin manipud pannacaparsua ti lubong!’**” (2 Pedro 3:3-4).

Ni profeta Ezekiel insawangna met daytoy a ricna nga iti panagsubli ti Mesias ken dagiti naipacuyog a padpadto saanda a daras matungpal cas inur-uray (Ezekiel 12:21-22).

Ngem ti tiempo dimtengen a mangpaulimec cadagiti managduadua, agang-angaw a cababalin. Kinuna ti Dios a **DIMTENGEN TI TIEMPO NGA AMIN DAGITTOY A PADPADTO MAIPATUNGPALDAN** (versiculo 23).

Cas nasursuroyon iti Capitulo 3, agbibagtayon iti dayta maysa a caputotan nga iti cabayatanna adu a padto ti matungpal! Basaenyo ti Mateo 24:34 maminsan manen.

Dagiti Sinan-profeta Agpucpuccawda Iti “Lobo”

Bayat ti panaglabas dagiti nagadun a siglo ti nasicap ken manangallilaw a cabusor ti Dios (ni Satanas a Diablo) nangibabaon cadagiti falso a profetana tapno allilawenna dagiti tattao a mangnamnama iti di-bumurong a panagsubli ti Mesias. Ngem adda latta pagkibaltanganda. Dimet nagparang ni Cristo iti tiempo nga imbaga dagitoy nayaw-awan, tinudingandat-bagida a falso a profeta. Nagbanaganna, nagduaduan dagiti tattao a ni Cristo napaypayso ti yaayna. Daytoy ti apag-isu a tinarigagayan ti Diablo! Gapu ta no dagiti pudno nga adipen ti Dios agtacderda a mangidarirag iti di-bumurong a panagsubli ni Cristo, ti “naminsan-a-nacagaten, maminduan a nabainan” a publico saanen a mamati! Namin-adu a darasen ti pannacaallilawda!

Ngem siasino ti mabalinyo a pasien? Sacbay nga aclonenyo dagiti sasao ti sinoman nga agcuncuna nga adipen ti Dios, “*...diyo pasien ti amin nga espiritu no di ket suotenyo no agtaud iti Dios wenno saan. Ta nagwarasen ditoy lubong ti adu a sinan-profeta*” (1 Juan 4:1). Masapul a panecnecanyo nga umuna no siasino dagiti adipen ti Dios.

“*Saan nga aramiden ti Dios nga APO ti panggepna no dina ipacaammo nga umuna cadagiti babaonenna a profeta*” (Amos 3:7). Ti Biblia, a Sao ti Dios, ibagana no casano ti panangbigbig cadagiti casasaad nga umun-una ngem iti maicadua a yaay ni Cristo. Idi sinaludsod dagiti disipulos no ania dagiti pagilasinan iti yaayna, adda **bilang** dagiti casta a pagilasinan nga intedna cadacuada! Nailistada iti maica-24 a capitulo ti libro ni Mateo. Inlistana dagiti gububat ken damdamag maipapan iti gubat, adunto ti panagbisin, dagiti saksakit, ang-angol, a maigiddan iti panagadu dagiti relihioso a barengbareng ti panangaramatda iti nagan ni Cristo lumallalonto no agparang ti maysa a dackel a sinan-profeta wenno falso a relihioso a pangulo nga addaan ti naindaclan a panangallucoy ken pannacabalin. Basaenyo a mismo daytoy iti Mateo 24:3-15 ken 2 Tesalonica 2:3-9. Maicuyuyog iti daytoy isu ti agpilpilit a sayangguseng a ti panagsubli ni Cristo natungpalen (2 Tesalonica 2:1-2). Riparenyo met ti Mateo 24:23-24. **Saancayo a paallilaw!**

Ti Sao ti Dios silalawag a cunana, “*Camaudiananna, kinuna ni Jesus: ‘Agsaganacayo ngarud ta diyo ammo ti aldaw wenno ti oras*” (Mateo 25:13). Daytoy a trabaho dina pulos intuding ti apag-isu a fetsa ti panagsubli ni Cristo! Ta, siasinocami aya a mangidicta ken ni Cristo no caano ti idadatengna ditoy rabaw ti daga?

Nupay ditay maammoan iti daytoy a tiempo ti apag-isu nga aldaw ti isusubli ti Mesias, mabalintay nga ammoen ti mapattapatta a tiempo iti pacasaritaan ti lubong - “**TI TIEMPO TI PANUNGPALAN.**” Siputantayo dagiti damdamag ti lubong a mangtungpal iti nasinnunuo ken naricut a padpadto iti Sao ti Dios iti panungpalan a tiempo. No makitatayon a matungtungpalen dagitoy a padpadto (talaga a matungpalda!), mabigbigtay met nga isuda dagiti pagilasinan ti isasangpet ni Cristo. Cas ti nga panangisagana ni Juan Bautista iti dalan ti umuna a yaay ni Jesus, daytoy a Trabaho isagsagana ti dalan ti maicadua isasangpetna! (Malakias 4:5-6).

Ania Ti Mabalinyo Nga Aramiden?

Babaen ti lawag daytoy macadidigra a tiempo iti pacasaritaan ti sangcataoan, adu dagiti agbasbasa cadagiti pablaacantayo ti nagsalusaludsod: “*Ania ti mabalinco nga aramiden cas maysa a tao?*”

Siputanyo dagiti damdamag ti sangalubongan. Adalenyo dagiti padpadto ti Bibliayo ken paliiwenyo ti pannacatungpalda inaldaw-aldaw cadagiti pagiwarnac (Lucas 21:36).

Rugyanyo ti napudno a pannakilangenyoy ita Namarsua cadacayo. Panecnecanyo a ti Biblia isu ti mismo a napaltiingan a Saona. Sapulenyoy no sadino ti pagtartrabahoan ti Dios. Ket, camaudiananna, **makiramancayo!**

Casano? Cas pangrugian, idiligyo ti nabasayo ditoy a libreta ita mabasayo ita Biblia. Calpasanna ammirisenyo. Daytoy aya ti salsalawasawen ti naatap-panagmatmatana nga agin-relihioso a sinan-profeta? Wenno daytoy isu ti mensahe ti TRABAHO TI SIBIBIAG A DIOS? **Mabalinyo a panecnecan daytoy.** Agsadag ditoy ti kinaagnanayonyo! Ti asideg a masacbayanyo **sitalged** nga agbatay ita daytoy.

Daytoyen ti Canibusanan ti Tiempo! Wen.

Ngem saan a “Macaiculbo nga Aldaw” - ken awan met ti canibusanan ti lubong. SAAN A PULOS mapasamac. Daytoy lubong (pisical a daga) ken ti rasa ti tao nga agtalinaed kencuana agpadada a maaddaan ita naraniag, agan-andap a masacbayan! Ngem gapu laeng ita naayat ken naasi a Mamarsua agur-uray dita sulit a mangisalacan ita tao ita **bagbagina**. Ken ita daytoyen a caputotan!

2 Pedro 3:10

Adu dagiti agsidsiddaaw maipapan ita 2 Pedro 3:10. Saan aya a kinuna ni Pedro a daytoy nagbukel a daga madadael? Napaypayso aya a sasaoen ni Pedro maipapan ti natalipuposan a pannacadael ti daga? Riparenyo no ania ti ibaga cadatayo ti cababagasna: “**Ngem babaen ti isu met laeng a sao ti Dios, maaywanan ti agdama a langit ken daga a maipaay ita apuy. Ta mapuorandanto inton dumteng dayta nga aldaw a pannacaucom ken pannacadael dagiti awanan-dios**” (2 Pedro 3:7).

Daytoy nga apuy isu ti pannacaucom dagiti awanan-dios a tattao. Daytoy ti Dan-aw ti Apuy nga isu ti maicadua nga ipapatay (Paltiing 20:14), ti di-maiddep nga apuy nga mangpuor cadagiti saan nga agbabawi (Mateo 3:12).

Intuloy ni Pedro a sinalaysay ti samay daytoy di-maiddep nga apuy: “**...Ita dayta nga Aldaw, agpuhawto dagiti langlangit a buyogen ti napigsa a daranudor, ket dagiti planeta matunawdanto ita apuy, ti daga ken ti amin nga adda kencuana maiparangarango**” (2 Pedro 3:10). Ti di-maiddep nga apuy isu dayta saan a maiddep. Aglilibat latta agingga maibusna amin a mabalin a mapuoran. Calpasanna maiddepen gapu ti caawanen ti aniaman a puoranna. Mapuoran ti isuamin malacsid dagiti espiritu a saan a mapuoran ti pisical nga apuy.

Inaramatna a pagarigan daydi Layus ni Noe cas tipo ti masacbayan a pannacadalus ti daga babaen ti apuy. “**Babaen ti danum met laeng, wen, daydi Layus, nadadael daydi daan a lubong**.” (2 Pedro 3:6). Cas ita panagtultuloy ti daga calpasan daydi Layus, casta met ti panagtuloy ti caaddananto met laeng calpasan ti idadateng ti sapasap a lubong ita Gehenna nga Apuy.

Ti panangituloy ita cababagas ti 2 Pedro 3 masaracantayo ita versiculo 13 nga: “**...ur-urayentayo dagiti incari ti Dios: ti baro a langit ken ti baro a daga a pagnaedanto ti kinalinteg**.” Iti Paltiing ti baro a langit ken baro a daga naipalawagda a dagdagus calpasan ti pannacaisarita ti Dan-aw nga Apuy. “**Nakitac ti baro a langit ken ti baro a daga, ta napucawen ti immune a langit ken ti immune a daga** [babaen ita apuy]. **Awan metten ti baybay. Ket nakitac ti Nasantoan a Siudad, ti baro a Jerusalem a bumabbaba manipud langit nga aggapu ita Dios... makipagtaengto cadacuada ket isudanto ti ilina** [ditoy daga]” (Paltiing 21:1-3).

“Tumaud ken lumabas dagiti caputotan ngem agtalinaed ti lubong [ti daga] nga awan pagbaliwanna” (Ecclesiastes 1:4). Ti nalaca a panangilawlawag iti 2 Pedro 3:10 isu nga iti rabaw ti daga ken isuamin nga adda, agraman dagiti nasukir a managdacadakes [a tattao], madadaelda babaen iti apuy. Calpasanna tarimaanen ti Dios ti rabaw ti daga a pagnaedanna ken dagiti cameng ti Pagarian ti Dios (Paltiing 21,22).

Impatarus ni: Pedro A. Fabroa. (from Are We Living in the Time of the End? published by the United Church of God, an International Association)